

השאילתה, אותו נשק קלאסי של האופר וישיה בכל פרלמנט דמוקרטי, התגלגלה לשימוש מזור בישראל. בזו אחר זו, קמו דחקה סיעות הקואליציה, הגישו שאילתות לשריו ממשלה השייכים למפלגות אחרות — ולא דחקה בנימה מאופקת.

שימוש זה היה בניגוד מזושר לאחת מ"תקנות היסוד של הקואליציה הממשלתית: אסור לסיעה בקואליציה להגיש שאילתה ב"כנסת, מבלי שהשאילתה תאושר תחילה על-ידי יושבי-ראש הנהלת הקואליציה — במקרה זה, ח"כ מא"י עקיבא גוברין.

בשבוע שעבר הרגיש גוברין צורך דחוף לכנס את הנהלת הקואליציה לדיון בפרשת השאילתות. לא יחדלו המפלגות מנוהג זה, איים, לא תהיה אפשרות להמשיך ב"עבודה המשותפת. אמנם הסבירו נציגי מפ"ם, כי הם מגישים את השאילתה לגוב"ר; אין אולם מאחר והם אינם מחכים לקבלת אישורה, לפני שהם מגישים את השאילתה לנשיאות הכנסת, ראה גוברין בנוהג זה התחמקות בלבד.

חופש להשתולל. הדיון לא הסתיים בישיבה אחת. העניינים בתוך הקואליציה היו מסובכים מכדי שאפשר יהיה לחסל את הפרשה בקלות. הסיעות קיבלו ארכה לבכך את שאלת השאילתות, וישיבה חדשה נקבעה לשבוע זה.

חנן רובין, שהביא את הבעיה להחלפת מפלגתו, הסביר כי לא יהיה מוסמך כניעה לדרישת מא"י, יעץ לחבריו: "כל עוד יש חוסס להשתולל, כדאי להגיש שאילתות."

הדתיים, מצדם, שמחו על התערבותו של גוברין, כי רוב השאילתות נעצו בהם. הם לא היו צריכים לקיים שום דיון פנימי. לעומת זאת, היה ח"כ יצחק בן-אהרן, אביר השאילתות, ייצוגי בדרישתו להמשיך ב"דך זה, וישנן החלטות המתקלות מבלי שתובאנה להכרעת הממשלה". חבריו, היה גשת שאילתה היא הדרך היחידה שנותרה לנו לברר אותן."

בתום השיעור, כאשר התכוננה הנהלת הקואליציה לחודש את הדיון, היה ברור כי השאילתה תשוב להיות נשק אופוזיציוני.

משטרה

בגלל וער מעכו

פרשת צרותיו של יוסף אברדבובס החלה עוד בבית-הספר התיכוני בעכו, עיר מולדתו. הצעיר הערבי (22), בן משפחת חקלאים עניה, לא הצטיין במיוחד בלימודיו, סבל משום כך מרגש-נחיתות לגבי חבריו ומש"פחתו.

כשסיים יוסף את לימודיו בבית-הספר, נת"בע על-ידי בני משפחתו להצטרף אליהם ולעזור בפרנסת הבית, כביכוד חקלת האומה הקטנה שברשותם, ליד ביה"הקברות המו"סלמי בעכו. יוסף סירב. הוא הודיע את חברתם של יושבי ביה"הקפה ברחוב ה"ראשי, על המחרשה וארגוני היקריות בחלקה המשפחתית.

לפני כשנתיים הסתבך יוסף בקטטה גדולה, שפרצה באחד מבתי-הקפה. אחרי שריצה עונש מאסר של חודשים, החליט יוסף ל"חפש לו מולדת חדשה. הוא ברח לירדן, פגש שם נערה שמצאה חן בעיניו, נשא אותה לאשה וחזר לפני זמן קצר לעכו, על מנת להשתדל להעביר לישראל את אשתו.

קצין משטרה מא"י. מודיע אלכוני מסר על שובו של יוסף למשטרה, שמהרה לעצור את הצעיר, להאשימו בחציית הגבול ללא רשיון. בבית-המשפט נדון יוסף ל"שנתיים מאסר ובאיומים מפורש מפי מפקד המשטרה כי בתום השנתיים יגורש חזרה לירדן.

אחד מבני משפחתו הקרובים של יוסף, הוא מוחמד אברדבובס, עשיר מפלג ותושב עכו המחזיק בידו ננסק חבר של מפלגת סועלי ארץ-ישראל — הגם שמפלגה זו אינה מקבלת חברים ערביים.

מוחמד חבל בפעולה, אחרי ששמע את איומיו של מפקד המשטרה. בסופה של פעו"לת שתדלנות ארוכה, הצליח להשיג את הבטחתו של שר הפנים, ישראל בן-יהודה, כי בן משפחתו האסיר לא יגורש לירדן, למרות איומי המשטרה.

השר נגד המשטרה. במשטרת ישראל אין רגילים לשים לב להתלפות שרים. כשהם (המשך בעמוד 12)

נאום מזהיר של סניגור וותיק ומענתו הארעישה של פרקליט צע

כיצד מית הד"ר

נעשו כאן דברים אשר שום בית משפט בישראל אינו יכול להרשות זאת! קרא הפרקליט בגלימה השחורה, ל"עברם של שלוש השופטים עטופי הגלימות שהתכוננו בו בהתענינות מעל דוכן השופטים הגבוה. יחד עם הפרקליטים ה"אחרים מן התביעה וההגנה, שלוש הנג"שים ועשרות הצופים שבאלם, המתנינו השופטים המחזויים נתן קנה, יצחק זוג"דלביץ' ויצחק גביוון לעוריהדין מקס קריצמן, שיבסס את האשמתו החמורה. קריצמן היה מוכן למשימה הכבדה שנטל על עצמו. הפרקליט החזיק והממולה, מי שהיה כוכבם הקצוע של משפטי המחחרת בתקופת המנדט הבריטי, התכונן היטב ל"תפקידו בסיום המשפט הגדול של גאשמי רצח ד"ר ישראל קסטנר.

כמי ששולט היטב בחומר הרב של למעלה מ-600 עמודי הפרטיכל של המשפט, של עשרות פסקי-הדין והתקדימים שציטטה ה"תובעת מרים בן-פורת בסיכומיה, ומאות ההלכות השונות שנפסקו כבר במשפט ה"אנגלי בעניני דיני נפשות, גולל קריצמן, דף אחר דף, את פרשת הגנתו על הנאשם מספר אחד, יוסף מנקס.

וכל זה למה? הרים הפרקליט את קולו, בענותו לעבר התביעה הכללית, המיצגת על-ידי סגן פרקליט המדינה מרים בן-פורת, "כי כל האמצעים כשרים כלפי מירשי. הוא (מנקס) מסוכן לשלטונות. לא ברור לשל"טונות כמה הוא מסוכן. אך ברור: הוא מסוכן..."

ייתר מדי מקרים מזורים

פרשת הגנתו של קריצמן על יוסף מנקס הייתה מבוססת מלכתחילה על הטענה, כי לא היו דברים מעולם: מקס לא היה מנהיג מחתרת, הוא לא היה חבר ב"מחתרת, פעולותיו הפוליטיות הצטמצמו בת"חום המותר של מועדון סולגט שהוא אגודה חוקית, מנקס לא שלח את אקשטיין לרצוח את ד"ר קסטנר ולא נתן לו אקדה למטרה זו, כשם שלא היה לו שום אקדה ברשתו, כולל האקדה שנמצא כביכול בביתו של מנקס אחרי שנעצר.

כדי להרשיע את מנקס היתה התובעת צריכה להוכיח לבית-המשפט, כי אקשטיין קיבל אקדה מידי מנקס, הדרך על-ידו כיצד ומתי לרצוח את ד"ר קסטנר, ורצח אותו באקדה זה לבסוף.

משרשרת ראיות זו, לא הוכיחה התביעה — לדעתו של קריצמן — מאומה: את ה"אקדה לקח אקשטיין, גם לטענתו, על-יד ביתו של מנקס, מבלי שמנקס אישית יתן לו אותה, ומחזק לעדותו של אקשטיין עצמו אין שום ראיה שאמנם מנקס הוא ששלח את אקשטיין לרצוח את ד"ר קסטנר והדרך אר"תו לכך.

קריצמן אף הרחיק לכת. בסיכומיו בבית המשפט הפנה את תשומת לב השופטים ל"שרשרת המקרים המזורים, בזה אחר זה, שהתביעה רצתה להגדירם כ"מקריית" ותו לא. "יותר מדי מקרים מזורים התחברו יחד", הרעים הפרקליט בקולו, כשהוא מונה אותם אחד אחד.

הפרקליט נמזר-הקומה ורחבי-הגוף שחה בתוך החומר הרב כדג במים. קריצמן, ש"נולד בארצות-הברית ועלה לישראל בהיותו בן המש, קיבל את חינוכו בבית-הספר הדתי תחכמוני. הוא סיים את בית-הספר התיכון ונרשם מיד לפאקולטה המשפטית של האו"ניברסיטה בלונדון, שם גמר חוק לימודים של ארבע שנים, בתואר מסמך למשפטים. את תקופת ההתמחות, עד לקבלת תעודת עורך-הדין, חזר מקס קריצמן לעשות ב"ישראל, במשרדו של עורך-הדין המזוהר מקס זליגמן. יחד עם זליגמן היה קריצמן פרק"ליסט הקבוע של אנשי האצ"ל ומנהיגיו. למרות שלא היה חבר באצ"ל, עד ל"חודשים האחרונים שלפני הקמת המדינה, חשן הבריטים בקריצמן כאילו היה אחד מראשי המחחרת. אחרי שקיבל על עצמו, יחד עם עורך-הדין זליגמן, את ההגנה על אקטר רוזיאנאר: ואריה בן-אליעזר, נעצר קריצמן לשישה חודשים בלאסוון.

יחד עם זליגמן טיפל גם במשפטיהם של עולי הגרדום בעכו, ובמשפטו העקרוני של

בן-אליעזר בסני מעצת המלך בלונדון. שם הוא ערער על עצם חוקיותן של תקנות ההגנה לשעת חירום, שהוצאו על-ידי שלטון המנדט ושחלק גדול מהן נמצא עדיין ב"תוקף במדינת ישראל.

נשוי ואב לשני ילדים, מנהל קריצמן חיים שקטים כעורך-דין בעל שם. רק מ"פעם לפעם עולה שמו לחדשות, בשעה ש"הוא מופיע במשפטים חשובים במיוחד. אחד מהם הוא משפטו של יוסף מנקס, אותו הכיר לראשונה בעת שהופיע כפרקליטו של שמואל הלוי, חשוד מחחרת צריפין, שהיה עצור יחד עם יוסף מנקס, שאותו ייצג אז עורך-הדין שמואל תמיר.

אקשטיין הוא איש ש.ב.

אשם מספר אחד, סיפר קריצמן לבית-המשפט, על פרשת חייו של שול"ח, "מסר את נשקו אחרי המחחרת, הת"גאם לצה"ל וחזר אחרי כן לחיים נורמאליים. אך השלטונות לא נתנו... לא מייחמים לו. אחרי שיצא סוף-סוף מגילמי (אחרי רצח ברנדוט), עוקבים אחריו, ארבעה במספר, מקלקלים לו את המכונית, מקלקלים את הבצק בנפט, במקום בו הוא עובד — כל אלה הם אמצעים של השלטונות."

אחרי התחלה שקטה זו, שהכשירה את הקרקע למה שבא אחרי כן, הרים קריצמן את קולו וזרק לתוך חלל בית-המשפט את ההאשמות הכבדות נגד המשטרה, הש.ב., והתביעה הכללית המיצגת אותם:

האיש הראשון שהגיע למקום הרצח אחרי שלוש היריות, היה קצין צה"ל עקיבא סער, שהכחיש אמנם את חברתו בש.ב., אך אישר לעומת זאת כי היה אחד מקציני הש"י שעסקו בסזון בחסיפת אנשי לח"י וצ"ל: "... יש פגם בטעם הטוב, שבשעת הרצח עומד אדם בסנינת הרחוב, אדם ש"בשעתו היה חוטף אנשי לח"י..."

הש.ב. ידע על תוכנית לרצוח את ד"ר קסטנר, שתוכננה בידי עדי-מדינה ארי"אל אליאשווילי והנאשם זאב אקשטיין, שני"חם אנשי ש.ב. באותה תקופה: "...לא נמצא הסבר מדוע הוסרו לפתע את שומרי

ראשו של ד"ר קסטנר. שנה לפני כן תכננו אליאשווילי ואקשטיין רצח של ד"ר קסטנר..."

שלושה חיפויים נערכו בחצר ביתו ובמחסנו של מנקס, ולא נמצא דבר. בחיפוש הרביעי מצא אחד מאנשי הש.ב. אקדה, עליו מבססת התביעה חלק גדול מהוכחותיה, מאחר ואקדה זה זומה לאקדה בו נרצח ד"ר קסטנר: "... עשו שלושה חיפויים ולא מצאו שום דבר. בחיפוש הרביעי מתגלה מה מנע בעד המחפשים להביא עדים או להביא את הנאשם מבית-הכלא? את אקשטיין הביאו לחיפוש ואילו אותו, את מנקס, בעל הבית, לא הביאו..."

אחרי שניתח את תפקידו של הש.ב. בכל פרשת הרצח, כולל מעמדו של אקשטיין כפרובוקטור בתוך חוגי סולגט וחסיבות הנוער של הציונים הכלליים, השמיע קריצ"מן מן את האקדור האחרון בטענותיו נגד ה"ש.ב.: "... אני אינני יודע מה תפקיד הש.ב. ואינני יודע מי כן עשה שלח את אקשטיין לרצוח את קסטנר. אין זה מתפקידי להוכיח מי עשה זאת. אני יודע שהאקדה לא היה של מנקס, ולא הוא ארגן זאת ולא קיבל הוראות משום מקום... אקשטיין היה איש ש.ב. פרט לכריו, אין לנו שום הוכחה ש"הוא עזב את הש.ב. לפי עניות דעתי הוא איש ש.ב. עד היום הזה. הוא עצמו אומר שבאופן פורמאלי לא קיבל ולא נתן הודעת מיטוריו. בפגישה עם אהרוני (בבית-הסוהר) הוא (אקשטיין) אומר: תינד לאנשי הש.ב. שהם אחראים לזה שאני יושב כאן."

יצחק הצוחק אחרון!

וך כדי נאומי, שהיה אחד הנאומים המזהירים שהושמעו בשנה האחרונה בבתי-המשפט בישראל, עבר קריצמן מהגנה להתקפה. אחרי שתקף את הש.ב. ואת קציני המשטרה העובדים בשירותו, החל קריצמן בהתקפה על התביעה הכללית.

"אם עורך-דין פרטי היה עושה מה ש"עשתה התובעת, היו שולחים אותו למאסר", הכריז, כשהוא מצביע לעבר התובעת, שני"טענותיו של קריצמן בנקודה זו לא באו

מקס קריצמן לא תיאר לעצמו כי גם במדינת ישראל יהיה נאלץ להמשיך במסורת הופעותיו במשפטי המחחרת של תקופת המנדט הבריטי.

זה מול זו עומדים לפני כס המט אלכסנדר סל. למרות מקביל כמעט לקו תביעתו של התובעת, שני"לסיכומים, כאשר הרעים בהפגזה כבדה את ע